

Освітнє середовище навчального закладу як детермінанта розвитку професійного потенціалу майбутнього вихователя

Статтю присвячено проблемі створення освітнього середовища вищого навчального закладу, котре постає як певна система умов-ресурсів, які забезпечують якісну фахову освіту особистості. Такий підхід дає змогу трактувати умови та можливості освітнього середовища у якості чинника, що впливає на формування та розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця. Враховуючи та змінюючи їх можна здійснювати прямий вплив на освітній процес та його результати.

Автори розглядають освітнє середовище як детермінанту становлення професіоналізму майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Відмічено, що розвиток творчого потенціалу магістрів дошкільної освіти потребує організації відповідного освітнього середовища у вищому навчальному закладі, успішність та ефективність організації якого залежить від реалізації трьох його основних компонентів: інформаційно-змістового (зміст освітньої діяльності); особистісного (учасники освітнього процесу) та організаційно-діяльнісного (форми, методи та засоби освітньої діяльності).

Ключові слова: освітнє середовище, компоненти освітнього середовища, освітнє середовище вищого навчального закладу, умови освітнього середовища.

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальна педагогічна практика та проведені педагогічні дослідження підтверджують, що широкі можливості для підготовки сучасних фахівців актуалізують увагу на домінуванні індивідуальної та диференційованої форми навчання, на збільшення частки самостійної діяльності студентів. Це означає, що ефективність взаємодії з новим сучасним освітнім середовищем визначається готовністю студента до активної суб'єктної діяльності.

У той же час умови формування майбутніх вихователів й надалі відбуваються без урахування модернізації змісту, організаційно-педагогічних характеристик освітнього середовища сучасного педагогічного університету. Організатори магістерської підготовки майбутніх вихователів за завжди враховують середовищний чинник у зв'язку з ґрунтовною підготовкою студента до формування у нього професійного потенціалу, здійснення його навчання на засадах рефлексії, самоуправління, саморегуляції та прагнення до самоосвіти.

Усе це дає підстави утверджувати неабияку вагомість освітнього середовища навчального закладу у процесі якісної професійної підготовки фахівців, зокрема в галузі дошкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різними аспектами проблеми взаємодії людини та середовища, його значущості для розвитку особистості присвячені дослідження А. Бандури, Р. Бейкера, П. Белла, Л. Виготського, П. Гампа, Г. Ковальова, О. Кононко, К. Левіна, В. Рибалки, Дж. Роттера, С. Рубінштейна, Д. Стоколса, Е. Толмена, М. Хейдметса, М. Черноушека, Г. Щедровицького, В. Ясвіна, та ін.

У розробках вчених розкрито сутність поняття «освітнє середовище» (Є. Бондаревська, А. Лукіна, В. Веснін, Л. Кепачевська, І. Левицька, І. Улановська), «освітньо-виховне середовище» (Л. Буєва, Ю. Мануйлов, Л. Новикова, Н. Селиванова, В. Петрівський, І. Якиманська, В. Ясвін), «творче освітнє середовище» (О. Гуменюк, Г. Любимова, К. Приходченко, В. Ясвін).

Наукові та організаційно-практичні засади навчально-виховного середовища, адекватного завданням розвитку та самореалізації особистості, викладено у дослідженнях І. Беґа, П. Вербицької, І. Єрмакова, І. Зязюна, О. Киричука, М. Наказного, О. Савченко, Л. Сохань, Т. Сущенко та ін.

Особливостям організації, функціонування та вдосконалення освітнього середовища вищої школи присвятили наукові доробки Л. Боденко, В. Бондар, Л. Ващенко, Т. Дороніна, Г. Віневська, О. Матвієнко, Г. Муравьова та ін.

Вивчення зазначених наукових джерел свідчить, що врахування потенційного впливу якісного творчого освітнього середовища навчального закладу змінить процес професійної підготовки фахівців. Такий підхід обумовлює актуальність дослідження сутності та складових освітнього середовища як одного з чинників формування та розвитку професійного потенціалу майбутнього вихователя.

Мета статті полягає в аналізі освітнього середовища вищого навчального закладу як провідного чинника формування та розвитку професійного потенціалу майбутнього фахівця дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою наукового оперування та побудови концепції авторського викладу шляхів розвитку заявленої проблеми, розглянемо зміст ключових категорій нашого дослідження.

Термін «середовище» є міждисциплінарним і одним із центральних у багатьох наукових галузях: філософії, соціології, педагогіці, соціальній психології, соціальній педагогіці. Під поняттям «середовище» розуміється сукупність природних і соціальних умов, у яких протікає життєдіяльність людини [2, с. 1309].

На думку М. Братко освітнє середовище – це загальний, сукупний, об'єднаний, інтегральний, цілісний чинник розвитку і становлення особистості, що відіграє значну роль у модифікації її поведінки, яка розгортається внаслідок запланованих і незапланованих впливів середовища, взаємодії особистості з його складовими [1, с. 71].

Автор слушно розглядає освітнє середовище вищого навчального закладу як «багатосуб'єктне та багатопредметне системне утворення, що цілеспрямовано впливає на професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця, забезпечуючи його готовність до професійної діяльності та/або продовження навчання, успішного виконання соціальних ролей та самореалізації у процесі життєдіяльності» [1, с. 71]. Іншими словами, освітнє середовище вищого навчального закладу – це комплекс систематизованих сучасних освітніх ресурсів з необхідним методичним, технологічним і технічним супроводом, що забезпечує умови для організації, здійснення та управління освітнім процесом і його якістю на всіх освітніх рівнях.

Професійне освітнє середовище – на думку М. Гусаковського – є «система впливів і умов формування особистості, а також можливостей для розвитку, які вміщуються в соціальному та просторово-предметному оточенні» [3, с. 14]. Тобто, можемо резюмувати, що освітнє середовище вищого навчального закладу постає як певна система умов-ресурсів, які забезпечують якісну фахову освіту особистості, зокрема і майбутнього вихователя. Мова йде про всі об'єктивні та суб'єктивні можливості для навчання, виховання та розвитку особистості у процесі професійної підготовки у вищій школі.

Такий підхід, у свою чергу, дає змогу трактувати умови та можливості освітнього середовища у якості глобального чинника, що впливає на формування та розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця. Таким чином, враховуючи та змінюючи умови, можна здійснювати опосередкований вплив на освітній процес та його результати. Отже, освітнє середовище є детермінантою становлення професіоналізму майбутнього спеціаліста у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Таке середовище, на нашу думку, буде вважатись якісним за умови його здатності забезпечити можливості для розвитку професійних якостей, тобто професійного потенціалу, усім учасникам навчально-виховного процесу. Можемо стверджувати, що цілеспрямоване його вивчення, організація та вдосконалення дозволяє здійснити вплив на процес професійної підготовки та сприяти максимальній реалізації освітніх цілей.

Традиційно мета підготовки фахівців у вищому навчальному закладі визначається потребами суспільства, соціальним замовленням та рівнем розвитку науки і техніки. В умовах бурхливого розвитку науки і практики роботодавцям потрібна не просто кваліфікація, котра асоціюється з умінням виконувати ті чи інші операції та дії, а компетентність, у якій поєднується кваліфікація та активна здатність оперативно використовувати наявні ресурси та потенціал власної особистості, працювати в групі, ініціативність та креативність.

Так, випускник вищого навчального закладу, готовий стати повноцінним членом сучасного суспільства, повинен володіти такими якостями:

– системністю мислення – здатністю виділяти в досліджуваній проблемі найбільш важливі її компоненти, причинно-наслідкові зв'язки;

- асоціативністю мислення та розвинутою інтуїцією, котрі допомагають фахівцю встановити взаємозв'язок явищ і на цій основі виявити нові закономірності розвитку природи та суспільства;
- креативними здібностями, що дозволяють уявити можливі варіанти майбутнього розвитку тих чи інших процесів на основі раніше виділених ознак;
- варіативністю мислення – здатністю вийти за рамки звичних, усталених уявлень, відчуття новизни;
- просторовою уявою – адекватним сприйняттям оточуючого світу;
- мобільністю, вмінням працювати в колективі;
- високим емоційним підйомом, необхідним для внутрішньої психологічної підтримки творчого процесу.

Усі ці якості, на нашу думку, можна об'єднати поняттям **професійного потенціалу**, оскільки він являє собою основу професіоналізму фахівця, як професійно необхідна якість особистості педагога, «невід'ємна складова частина сукупної культури фахівця, що вміщує наявні та потенційні здатності й можливості до створення чогось нового або перетворення пізнаного, як відкритість особистості до змін та самовдосконалення» [10].

Тобто, освіта, професійні знання й уміння, загальні і спеціальні здібності, соціально значимі та професійно важливі якості складають професійний потенціал розвитку фахівця. Його реалізація залежить від багатьох чинників: біологічної організації людини, соціальної ситуації, характеру професійної діяльності, активності особистості, її потреби в саморозвитку і самоактуалізації [9], тобто, має тісний взаємозв'язок із умовами, в яких опиниться майбутній фахівець, із можливостями, котрі створені у соціумі і забезпечують його діяльність. За таких обставин, проблема розвитку професійного потенціалу особистості та створення необхідних умов для цього процесу стає надзвичайно актуальною, оскільки саме ця якість виступає основним джерелом професійної діяльності фахівця будь-якої галузі життєдіяльності. Одним із основних напрямів такої роботи є розвиток професійного потенціалу педагога, як суб'єкта навчання та виховання наступних поколінь, і педагога дошкільної освіти зокрема, як суб'єкта педагогічної діяльності на початковому етапі освіти як основи інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Адже активна професійна позиція вихователя забезпечує цілісний розвиток дитини, у свою чергу можливий лише у взаємодії з професійним розвитком педагога.

Здібності адаптації до умов оточуючого середовища відіграють важливу роль в майбутній професійній діяльності вихователя, допомагають приймати складні самостійні рішення. Така компетентність може формуватись лише в інноваційному, творчому освітньому середовищі, де діяльність студента стає активною в усіх компонентах освітнього процесу, а діяльність викладача спрямована на його педагогічну підтримку [7, с. 1006]. Освітнє середовище здатне набути творчого характеру, тобто стати, на думку К. Приходченко, складним утворенням, що формується в системі як результат спільної організаційно-управлінської діяльності всіх його учасників і має певне змістове наповнення [6].

Тобто, необхідним стає створення освітнього середовища, котре сприяє самостійній інноваційно-творчій діяльності майбутнього вихователя, що передбачає альтернативність та варіативність рішень у нових умовах. На цій підставі можемо стверджувати, що у педагогічній теорії вищої школи формується сучасне **компетентнісно орієнтоване освітнє середовище**, котре базується на ідеях та принципах випереджуючої освіти. Її зміст лежить в основі розвитку здібностей і можливостей особистості самовизначатися у професійній діяльності та підготовці до мінливих умов суспільства. Основними елементами змісту такої освіти є формування таких якостей особистості, що дозволяють самостійно засвоювати новий зміст та технології діяльності: фундаментальні загальнокультурні знання, що забезпечують широкий кругозір та активну діяльність у галузі дошкільної освіти; розвиток загальних здібностей, схильностей, інтересів, що сприяють адаптації людини до мінливого життя; готовність використовувати власні знання для самовдосконалення професійної діяльності; розвиток творчих здібностей, навичок самоосвіти, уміння знаходити шляхи розв'язання складних проблем.

Для визначення реальної потреби у вдосконаленні освітнього середовища вищого навчального закладу нами було проведено опитування 73 студентів 3-5 курсів спеціальності «Дошкільна освіта» Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за спеціально розробленою методикою оцінки впливу освітнього середовища на розвиток їх професійних якостей.

Опитувальник, запропонований студентам, складався з 10 питань, за допомогою яких оцінювались такі показники: інформаційне забезпечення середовища (зміст лекцій, доступність консультацій, можливість відвідування додаткових занять, доступ до довідкової літератури); різноманітність видів пізнавальної діяльності (доступність форм навчально-пізнавальної діяльності, різноманітність та доступність вибіркового навчальних дисциплін, різноманітність форм самостійної дослідницької діяльності); орієнтація суб'єктів освітнього процесу на розвиток індивідуальності та творчого потенціалу (стимулювання самостійних досліджень та творчості студента; можливість організувати навчання та практичну діяльність відповідно до індивідуальних потреб; толерантність та культивування власної позиції студента, вироблення індивідуальної стратегії педагогічної діяльності).

Серед опитаних студентів 46 % вважають інформаційне забезпечення їхньої пізнавальної діяльності цілком достатнім, при чому половина з них вважають лекції основним джерелом знань. Високий показник відмічається і у відповідях, що стосуються доступності консультацій, додаткових занять та довідкової літератури. Водночас, серед форм навчально-пізнавальної діяльності, відзначених студентами як типові у навчально-виховному процесі університету не помічено значної різноманітності (здебільшого – 64 % – це групові та колективні форми роботи). Щодо доступності та варіативності навчальних дисциплін за вибором та спецкурсів, то варто відзначити задоволення існуючим станом речей лише у незначній частини (38 %) опитаних. Це пов'язано значною мірою з малою гнучкістю навчальних планів та нездатністю при їх розробці врахувати індивідуальні інтереси кожного майбутнього фахівця в умовах фронтального навчання. Щодо стимулювання творчості студентів та їх самостійної науково-дослідної роботи, то 67 % респондентів відзначили недостатню, на їхню думку, кількість практики для здійснення професійної діяльності в реальних умовах та впровадження результатів педагогічної творчості, реалізації спроектованих інновацій тощо. Слід також наголосити на тому, що 78 % студентів зазначили достатні можливості для представлення результатів власної самостійної науково-дослідної діяльності на семінарах, конференціях, круглих столах та у формі наукових публікацій. При цьому значна частина опитаних (65 %) повністю задоволення рівнем підтримки та керівництва з боку викладачів.

Отже, результати опитування дають підстави стверджувати, що у процесі професійної підготовки розвиток творчого професійного потенціалу майбутніх фахівців дошкільної освіти має передбачати вдосконалення умов освітнього середовища у вищому навчальному закладі. Саме на розв'язання таких завдань у сучасній системі освіти, на нашу думку, спрямоване створення творчого освітнього середовища магістратури вищого навчального закладу.

Успішність та ефективність його організації напряму залежить від реалізації трьох його компонентів, таких як: інформаційно-змістовий (зміст освітньої діяльності); особистісний (викладачі вищого навчального закладу) та організаційно-діяльнісний (форми, методи та засоби освітньої діяльності). Охарактеризуємо їх більш докладно.

На нашу думку, провідною системоутворюючою складовою освітнього середовища вищого навчального закладу у контексті розвитку професійного творчого потенціалу є зміст фахової підготовки. У ньому нами виокремлено теоретичний та практичний компоненти. Перший передбачає формування професійних уявлень про мету, особливості та реальні умови майбутньої професійної діяльності на основі засвоєння певної системи знань, другий – вироблення системи вмінь, навичок та професійних компетентностей. Таке твердження базується на концепції, котра визначає зміст освіти як педагогічно адаптовану систему знань, способів діяльності, досвіду творчої діяльності та досвіду емоційно-ціннісного ставлення до світу та діяльності. Засвоєння усіх цих компонентів забезпечує формування всебічно та гармонійно розвинутої особистості, готової до участі у творчих процесах суспільства загалом. Доповнюючи позицію І. Лернера можемо стверджувати, що існує лише один спосіб навчити людину творити – озброїти її творчими

процедурами, тобто тими структурами, котрі забезпечують сутність творчої діяльності: самостійне перенесення знань та умінь у нову ситуацію (комбінаторика); бачення нових проблем у знайомих, типових умовах (професійна уява); бачення нової функції знайомого об'єкта (професійна фантазія); уміння побачити структуру досліджуваного об'єкта (індуктивно-дедуктивний аналіз); вміння комбінувати відомі та нові способи розв'язання проблеми (еклектичність) і т. ін. [4]. Зміст навчального матеріалу відображено у навчальних планах та програмах навчальних дисциплін вищого навчального закладу. Розробка та впровадження відповідного навчально-методичного забезпечення викладання дисциплін професійно-практичної підготовки фахівця гарантуватиме успішну реалізацію поставленої нами мети.

Передача змісту навчального матеріалу здійснюється через систему засобів, методів та форм. Щодо форм, то можна окреслити їх у контексті способів організації навчально-виховної діяльності. У процесі професійної підготовки магістра дошкільної освіти і розвитку його творчого потенціалу виділяємо аудиторні та позааудиторні форми. До аудиторних відносимо лекції, практичні та семінарські заняття, лабораторні заняття, окремі форми контролю знань. До позааудиторних – написання випускної роботи, участь в олімпіадах та конкурсах наукових робіт, науково-дослідні роботи, самостійна робота студента під час вивчення дисциплін циклу професійно-практичної підготовки, факультативні заняття (педагогічні студії та педагогічні майстерні) та практика.

Методи ми визначаємо як інструменти педагогічної діяльності, що застосовуються для розвитку професійного творчого потенціалу. Серед методів, котрі використовуються у процесі професійної підготовки, на нашу думку, найбільш доцільними для використання є проблемно-пошукові та дослідницькі, зокрема використання педагогічних задач та педагогічних ситуацій, методу проектів, тренінгових вправ, навчальних або організаційно-діяльнісних ігор, адже формування педагога нового типу – ініціативного, мислячого, самокритичного – можливе лише за умови наближення навчання у ВНЗ до реальної професійної діяльності майбутнього вихователя. Розвиток професійних творчих якостей студентів передбачає максимальну орієнтацію на проблемно-творчий характер освітньої діяльності та надбання ними власного творчого досвіду.

Основним суб'єктом навчально-пізнавальної діяльності, агентом соціалізації у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі для магістра дошкільної освіти є його викладач (науковий керівник).

Сучасні дослідники активно працюють над створенням особистісного портрета викладача. При цьому усі вони схиляються до думки, що це повинна бути людина відповідальна, організована, з високим рівнем самоконтролю, критичним ставленням до себе і результатів своєї діяльності, володіє гуманістичними мотиваційними установками та усвідомлює своє соціальне призначення. Крім того, такий педагог повинен поважати цілісну особистість студента, здатний встановити рівноправні відносини з аудиторією, заряджати оптимізмом та впевненістю [5].

У процесі творчого розвитку студента діяльність викладача вищого навчального закладу окреслюється окремими важливими функціями, аналізуючи які, можемо розкрити з одного боку складність його педагогічної діяльності в контексті формування творчого потенціалу магістрів, з іншого боку – важливість його ролі у процесі професійної підготовки. Отже завдання викладача полягають у:

- постійному демонструванні студентам значимості та привабливості педагогічної професії, розкриття її творчого характеру;
- включенні студентів-магістрантів у розробку моделі особистості сучасного вихователя, спрямовуючи основну увагу при цьому на виокремлення та обґрунтування творчих параметрів, тобто творчого потенціалу та творчої спрямованості; визначення цієї моделі як ідеальної мети професійно-педагогічного розвитку та її побудови з урахуванням професійно-особистісних перспектив на час навчання в університеті;
- використанні можливостей, закладених у змісті навчальних дисциплін магістерської підготовки, з метою творчого розвитку студента;

– відборі існуючого та створення інноваційного педагогічного інструментарію для використання у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу у контексті розвитку професійного творчого потенціалу студентів;

– активізації виховної роботи, створення атмосфери творчості у студентському колективі;

– стимулюванні самостійної творчої діяльності магістрантів;

– діагностичному супроводі, котрий дозволяє оцінювати зміни у показниках особистісного розвитку студентів та здійснювати корекційну роботу (в разі потреби).

Як бачимо, завдання педагога-викладача полягають у тому, щоб створити умови, за яких кожен студент буде здатним проявити свої можливості, здібності й талант, плідно організувати власну діяльність, відстояти власну позицію, налагодити стосунки у колективі. Створені викладачем умови необхідні студенту магістратури для його становлення як фахівця-професіонала, у якому зацікавлені майбутні роботодавці, тобто здатного самостійно мислити, навчатись та вирішувати різноманітні проблеми – із високим рівнем творчого потенціалу. Тобто, діяльність викладача у процесі реалізації вказаних функцій можна розглядати як певний аналог так званого тьюторського супроводу пізнавальної діяльності студента.

Висновок з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Організація у процесі професійної підготовки у магістратурі якісного творчого освітнього середовища вищого навчального закладу сприятиме формуванню професійного потенціалу майбутніх фахівців дошкільної освіти. Адже опосередкований вплив усіх його компонентів (особистісного, інформаційно-змістового, організаційно-діяльнісного) у цілісній сукупності забезпечить активну, суб'єктну позицію студента відносно власної навчально-виховної діяльності і, в свою чергу, професійне становлення спеціаліста та його готовність до професійної самореалізації, тобто професійної педагогічної діяльності уже в соціально-професійному середовищі дошкільного навчального закладу, що набуває інноваційних рис та потребує подальшого дослідження.

Джерела та література

1. Братко М. Структура освітнього середовища вищого навчального закладу / М. Братко // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. – 2015. – Вип. 135. – С. 67-72.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 170 000 слів / автор, кер. проекту, гол. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпін'я : Перун, 2002. – 1428 с.
3. Гусаковський М. А. Университет как центр культуропорождающего образования. Изменение форм коммуникации в учебном процессе / М. А. Гусаковський, Л. А. Яценко, С. В. Костюкевич. – Мн. : БГУ, 2004. – 279 с.
4. Лернер И. Я. Дидактические основы методов обучения : монография / И. Я. Лернер. – М. : Педагогика, 1981. – 186 с.
5. Перевалова А. А. Формирование творческого потенциала студентов вуза (на начальном этапе обучения) : автореферат дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / А.А. Перевалова; Кемеровский гос. ун-т. – Кемерово, 2004. – 24 с.
6. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу: навчальний посібник / Катерина Іллівна Приходченко. – Харків : Видавнича група „Основал: „Триада+І, 2007. – 160 с.
7. Романова О. В. Функции преподавателя и студента в информационной образовательной среде вуза / О.В. Романова. – Известия Пензенского государственного педагогического университета имени В.Г. Берлинского : Общественные науки. – 2012. – № 28. – С. 1006-1011.
8. Семенов О. С. Освітнє середовище сучасного позашкільного навчального закладу: теоретико-методологічний аспект / О. С. Семенов // Гірська школа Українських Карпат. – 2016. – № 14. – С. 68-73.
9. Сергеев И. С. Основы педагогической деятельности: учеб. пос. / И. С. Сергеев. – СПб. : Питер, 2004. – 316 с.
10. Устинова Н. В. Развитие творческого потенциала учителя в системе послыдипломной педагогической освіти : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Устинова Наталья Валентиновна ; Центр. ін-т послыдиплом. пед. освіти АПН України. – К., 2006. – 21 с.

References

1. Bratko M. Struktura osvity`nogo seredovy`shha vy`shhogo navchal`nogo zakladu / M. Bratko // Naukovi zapysky` [Kirovogradsk`ogo derzhavnogo pedagogichnogo universy`tetu imeni Volody`my`ra Vy`nny`chenka]. Ser. : Pedagogichni nauky`. – 2015. – Vy`p. 135. – S. 67-72.
2. Vely`ky`j tлумachny`j slovny`k suchasnoyi ukrayins`koyi movy` : 170 000 sliv / avtor, ker. proektu, gol. red. V. T. Busel. – K. ; Irpin` : Perun, 2002. – 1428 s.
3. Gusakovskiy M. A. Universitet kak tsentr kulturoporozhdayuschego obrazovaniya. Izmenenie form kommunikatsii v uchebnom protsesse / M. A. Gusakovskiy, L. A. Yaschenko, S. V. Kostyukevich. – Mn. : BGU, 2004. – 279 s.
4. Lerner I. Ya. Didakticheskie osnovy metodov obucheniya : monografiya / I. Ya. Lerner. – M. : Pedagogika, 1981. – 186 s.
5. Perevalova A. A. Formirovanie tvorcheskogo potentsiala studentov vuza (na nachalnom etape obucheniya) : avtoreferat dis. kand. ped. nauk : 13.00.01 / A.A. Perevalova; Kemerovskiy gos. un-t. – Kemerovo, 2004. – 24 s.
6. Pry`hodchenko K. I. Tvorche osvity`no-vy`hovne seredovy`shhe navchal`nogo zakladu: navchal`ny`j posibny`k / Katery`na Illivna Pry`hodchenko. – Harkiv : Vy`davny`cha grupa „Osnoval: „Triada+I, 2007. – 160 s.
7. Romanova O. V. Funktsii prepodavatelya i studenta v informatsionnoy obrazovatelnoy srede vuza / O.V. Romanova. – Izvestiya Penzenskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta shimeni V.G. Berlinskogo : Obschestvennyie nauki. – 2012. – # 28. – S. 1006-1011.

8. Semenov O. S. Osvitnye seredovy`shhe suchasnogo pozashkil`nogo navchal`nogo zakladu: teorety`ko-metodologichny`j aspekt / O. S. Semenov // Girs`ka shkola Ukrayins`ky`x Karpat. – 2016. – # 14. – S. 68-73.
9. Sergeev I. S. Osnovy` pedagogicheskoy deyatel`nosti: ucheb. pos. / I. S. Sergeev. – SPb. : Piter, 2004. – 316 s.
10. Usty`nova N. V. Rozvy`tok tvorchogo potencialu vchy`telya v sy`stemi pislyady`plomnoyi pedagogichnoyi osvity` : avtoref. dy`s... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Usty`nova Nataliya Valenty`nivna ; Centr. in-t pislyady`plom. ped. osvity` APN Ukrayiny`. – K., 2006. – 21 s.

Семенов Александр, Емчик Александра. Образовательная среда учебного заведения как детерминанта развития профессионального потенциала будущего воспитателя. Статья посвящена проблеме создания образовательной среды высшего учебного заведения, которая выступает как определенная система условий-ресурсов, обеспечивающих качественное профессиональное образование личности. Такой подход позволяет трактовать условия и возможности образовательной среды в качестве фактора, влияющего на формирование и развитие профессиональных качеств личности будущего специалиста. Учитывая и изменяя их можно осуществлять непосредственное влияние на образовательный процесс и его результаты. Авторы рассматривают образовательную среду как детерминанту становления профессионализма будущего специалиста в процессе профессиональной подготовки в вузе. Отмечено, что развитие творческого потенциала магистров дошкольного образования требует организации соответствующей образовательной среды в вузе, успешность и эффективность организации которой зависит от реализации трех ее основных компонентов: информационно-содержательного (содержание образовательной деятельности); личностного (участники образовательного процесса) и организационно-деятельностного (формы, методы и средства образовательной деятельности).

Ключевые слова: образовательная среда, компоненты образовательной среды, образовательная среда высшего учебного заведения, условия образовательной среды.

Semenov Oleksandr, Iemchik Oleksandra. Educational environment of educational institute as the determinant of development of professional potential of future educator. The article deals with the problem of the creating of educational environment of higher educational institute, which appeals as some kind of system of conditions and sources for providing of qualitative professional education of personality. This approach allows interpreting the conditions and opportunities of educational environment as the factor, which influences to the forming and development of professional abilities of personality of future specialist. By considering and changing it we can exert direct influence on the educational process and its results. Authors consider educational environment as the determinant of incipience of the professionalism of future specialist in the process of professional preparation in the higher educational institute. There also marked, that the development of creative potential of masters of preschool education also needs the organization of the special creative educational environment in the higher educational institute. There is determined, that the progress and effectiveness of its organization straightly depends on realization of three main components: informational-content (content of educational activities); personal (all participants of educational process) and organizational and actively (forms, methods and means of educational activities).

Keywords: educational environment, components of educational environment, educational environment of higher educational institute, conditions of educational environment.